KOHTUJURISTI ETTEPANEK

ELEANOR SHARPSTON

esitatud 5. märtsil 2009 [1]

1. Käesolevas apellatsioonimenetluses palub ametiühing 3F, [2] et Euroopa Kohus tühistaks Esimese Astme Kohtu 23. aprilli 2007. aasta määruse kohtuasjas T-30/03: SID *vs.* komisjon (kohtulahendite kogumikus avaldamata), kus Esimese Astme Kohus jättis vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata 3F-i poolt EÜ artikli 230 alusel esitatud tühistamishagi komisjoni otsuse peale mitte algatada ametlikku kontrollimenetlust EÜ artikli 88 lõike 2 alusel. [3]

Õiguslikud ja faktilised asjaolud

Ühenduse sätted

EÜ asutamisleping

2. EÜ artikli 87 asjakohased sätted on sõnastatud järgmiselt:

„1. Kui käesolevas lepingus ei ole sätestatud teisiti, on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.

[…]

1 – Algkeel: inglise.

2 – Varasema nimega SID; seda nime on kasutatud ka Esimese Astme Kohtu määruses. Asjaomast ametiühingut teati nime 3F all siiski juba siis, kui ta esitas käesoleva apellatsioonkaebuse, ja selguse huvides kasutan kogu käesolevas ettepanekus apellandi kohta nime „3F”.

3 – K(2002) 4370 lõplik; edaspidi „vaidlustatud otsus”.

3. Ühisturuga kokkusobivaks võib pidada:

[…]

c) abi teatud majandustegevuse või teatud majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, kui niisugune abi ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega;

[…]”

3. EÜ artikliga 88 on ette nähtud, et komisjon kontrollib pidevalt liikmesriikide abisüsteeme. EÜ artikli 88 lõike 2 alusel võib komisjon algatada kontrollimenetluse, mille käigus võivad „asjassepuutuvad isikud” esitada talle selgitusi. [4] Kui komisjon nii toimib, leiab aset abi täielik kontroll. Samuti võib komisjon – nagu ta on käesoleva juhtumi puhul teinud – otsustada, et sellist kontrollimenetlust ei ole vaja algatada, sest ta on seisukohal, et kõnealused meetmed ei kujuta endast abi või kujutavad endast küll abi, kuid on selgelt kokkusobivad ühisturuga.

4. EÜ artikli 230 neljandas lõigus on sätestatud, et iga juriidiline isik võib algatada menetluse otsuse vastu, mis teda otseselt ja isiklikult puudutab, kuigi see otsus on adresseeritud teisele isikule.

Ühenduse 1997. aasta suunised

5. Laevandussektoris antavat riigiabi reguleerivad ühenduse 1997. aasta suunised meretransporti puudutava riigiabi kohta (edaspidi „1997. aasta suunised”). [5] Nendes suunistes viidatakse muu hulgas mitmele asjaolule, mille puhul laevandusettevõtjatele antavat abi võidakse pidada ühisturuga kokkusobivaks. Täpsemalt on jaotises 3.2 kehtestatud suunised tööjõuga seotud kulude katmiseks antava riigiabi kokkusobivuse kindlaksmääramiseks.

4 – Riigiabi kontrollimise menetlused on sätestatud nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruses (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (EÜT 1999, L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339). Asutamislepingu artikkel 93 on nüüd, pärast numeratsioonimuutust EÜ artikkel 88.

5 – EÜT 1997, C 205, lk 5. Nende suunistega asendati 1989. aasta suunised (SEK(89) 921 lõplik), mille kaheks peamiseks eesmärgiks oli laevade hoidmine ühenduse lippude all ja ühenduse meresõitjate tööhõive kõrgeim võimalik tase.

6. Jaotise 3.2 viies ja kuues lõik on sõnastatud järgmiselt:

„Sellepärast peaks laevandussektori abimeetmete peamine eesmärk olema vähendada (liikmesriigis maksukohustuslaseks, sealhulgas sotsiaalmaksukohustuslaseks olevate) EÜ laevaomanike ja EÜ meresõitjate maksu- ja muid kulusid ja -koormust selliste tasemete suunas, mis vastavad maailma normidele. Need meetmed peaksid otseselt stimuleerima selle sektori arengut ja tööhõivet, mitte olema mõeldud üldiseks rahaliseks abiks.

Sellepärast tuleks kooskõlas eespool kirjeldatud eesmärgiga lubada EÜ laevanduse suhtes järgmisi tööhõivekuludega seotud meetmeid:

[…]

– vähendatud tulumaksumäärad liikmesriigis registrisse kantud laeva pardal töötavatele EÜ meresõitjatele.”

7. Sama jaotise seitsmendas lõigus on ette nähtud, et riigi abikavaga võidakse vähendada tulumaks nullini.

Siseriiklikud sätted

8. Taanil on kaks laevaregistrit. Nendest esimene on harilik laevaregister: Taani riiklik laevaregister (Dansk Nationalt Skibsregister ehk DAS). Aastal 1988 asutas Taani veel teise registri: Taani rahvusvahelise laevaregistri (Dansk Internationalt Skibsregister ehk DIS).[6] Sellesse registrisse kantud laevade omanikel on lubatud tööle võtta ka meresõitjaid väljastpoolt Euroopa Liitu vastavalt nende riiklikele palgatingimustele.[7]

9. Taani valitsus andis DIS-i kantud laevade pardal töötavatele meresõitjatele teatavaid maksusoodustusi.[8] Eeskätt olid DIS-i kantud laeva pardal töötajad täielikult vabastatud kohustusest maksta tulumaksu. Kõik asjaomased isikud näivad üldiselt nõustuvat, et

6 – 1. juuli 1988. aasta seadus nr 408, mis jõustus 23. augustil 1988 (*Lovtidende*, A osa, 22.7.1988).

7 – Teisisõnu nendele palgatingimustele, mis kehtivad kolmandates riikides – praktikas tähendab see harilikult väiksemat töötasu kui see, mida saavad EL-i liikmesriikide meresõitjad.

8 – 1. juuli 1988. aasta seadused nr 361–364, mis jõustusid 1. jaanuaril 1989 (*Lovtidende*, A osa, 2.7.1988).

nendest maksumeetmetest tõusev kasu kandub laevaomanikele, kel tekib selle tulemusel paindlikkus, mis võimaldab vähendada maksust vabastatud meresõitjate brutopalka, vähendamata nende netopalka.

Vaidlustatud otsus

10. Vaidlustatud otsuse tegemise tingis kaebus, mille oli esitanud ametiühing 3F, kes esindab (muu hulgas) meresõitjaid. 3F väitis, et need maksumeetmed, ennekõike DIS-i kantud laevadel töötavate meresõitjate maksuvabastus on vastuolus 1997. aasta suunistega ja tuleks liigitada õigusvastaseks riigiabiks.

11. Vaidlustatud otsuses märkis komisjon, et kõnealused meetmed kujutavad endast riigiabi, kuid sobivad EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c kohaselt kokku ühisturuga. Sellepärast otsustas komisjon jätta algatamata kontrollimenetluse EÜ artikli 88 lõike 2 alusel ja mitte esitada vastuväiteid 3F-i kaebuse esemeks olevate maksumeetmete suhtes.

Esimese Astme Kohtu määrus

12. 3F esitas Esimese Astme Kohtule hagiavalduse vaidlustatud otsuse tühistamiseks. Ta põhjendas oma tühistamishagi kolme väitega:

1) EÜ artikli 88 lõike 2 rikkumine (kuna komisjon jättis algatamata ametliku kontrollimenetluse, hoolimata nelja-aastasest viivitusest kaebusele vastamisel, mida 3F tõlgendas kui „tõsist raskust" riigiabi sobivuse kindlakstegemisel);

2) EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c rikkumine (kuna komisjon otsustas, et kõnealune abi on ühisturuga kokkusobiv, ehkki, nagu 3F väidab, sellega ei looda EÜ meresõitjatele soodustust, mida nõutakse 1997. ja 1989. aasta suunistes ja mida eeldab õiguspärase ootuse põhimõte);

3) ilmne hindamisviga (nimelt see, et komisjon ei võtnud arvesse sotsiaalpoliitikat ja jättis uurimata selle, mis põhjusel tööandja eelistab üht meresõitjat teisele).

13. Esimese Astme Kohtule esitatud hagiavalduses palus 3F kõigepealt tuvastada, et tal on õigus tühistamishagi esitada. Nimelt väitis ta, et tal on selgelt piiritletud staatus kollektiivlepingute läbirääkijana ning tema pädevuse ulatust sellistel läbirääkimistel mõjutab kõnealune abirežiim, mis võimaldab maksusoodustusi mitte ainult EÜ meresõitjatele, vaid kõikidele meresõitjatele (sealhulgas neile, kes kuuluvad ühenduseväliste ametiühingutesse). 3F-i väitel seab see tema liikmed konkurentsis halvemasse positsiooni. Samuti viitas 3F sellele, et vaidlustatud otsus tehti tema kaebusest tulenevalt.

14. Komisjon esitas hagi vastuvõetamatuse kohta vastuväite, mille Esimese Astme Kohus vaidlustatud määruses rahuldas.

15. Esimese Astme Kohus tegi kõigepealt mitu sissejuhatavat märkust,[9] osutades esmalt otsese ja isikliku puudutatuse üldkriteeriumile, mis on ette nähtud Plaumanni kohtuotsuses,[10] ning tõstis esile kriteeriumi, mille põhjal määrata sellise isiku hagi esitamise õigus, kes soovib tühistada komisjoni otsuse, millega on jäetud algatamata uurimine EÜ artikli 88 lõike 2 alusel, kui see isik soovib kaitsta oma menetlusõigusi, ning kriteeriumi, mille põhjal määrata niisuguse isiku hagi esitamise õigus, kes soovib vaidlustada sellise abi hindamise otsuse põhjendatuse.

16. Seejärel kaalus Esimese Astme Kohus 3F-i tühistamishagi vastuvõetavust, lähtudes Plaumanni kriteeriumi puudutavast kohtupraktikast. Täpsemalt tuvastas Esimese Astme Kohus punktis 32, et 3F:

„ei saa väita, et kõnealune abi mõjutab tema enda konkurentsipositsiooni. Esiteks on kohtupraktikas otsustatud, et riigiabist väidetavalt kasu saanud ettevõtja töötajate ühendus ei konkureeri kuidagi selle ettevõtjaga.[11] Teiseks, kuivõrd hageja tugineb kõnealuses sektoris kollektiivlepingute läbirääkimisel omaenda konkurentsipositsioonile võrreldes teiste meresõitjate ametiühingute omaga, piisab märkimisest, et kollektiivläbirääkimistega seoses sõlmitud lepingud ei kuulu konkurentsiõiguse reguleerimisalasse [12].”[13]

17. Olles meenutanud, et ettevõtja töötajaid esindavad organid võivad EÜ artikli 88 lõike 2 tähenduses asjassepuutuvate isikutena esitada

9 – Vaidlustatud määruse punktides 21-26. Käsitlen neid märkusi käesoleva ettepaneku punktides 26–49.

10 – 15. juuli 1963. aasta otsus kohtuasjas 25/62: Plaumann *vs.* komisjon (EKL 1963, lk 95).

11 – Siin viitas Esimese Astme Kohus enda 18. detsembri 1997. aasta otsusele kohtuasjas T-178/94: ATM *vs.* komisjon (EKL 1997, lk II-2529, punkt 63).

12 – Selles osas, et EÜ artikli 3 punkt g ja artikkel 81 ei kohaldu kollektiivlepingutele, viitas Esimese Astme Kohus Euroopa Kohtu 21. septembri 1999. aasta otsusele kohtuasjas C-67/96: Albany (EKL 1999, lk I-5751, punktid 52–60).

13 – Sellest punktist lähtus apellant oma apellatsioonkaebuse esimeses aluses, vt käesoleva ettepaneku punkt 22.

komisjonile märkusi sotsiaalset laadi kaalutluste kohta, leidis Esimese Astme Kohus punktis 36, et:

„Käesolevas asjas […] ilmneb, et registrist DIS tulenevad sotsiaalsed aspektid on tingitud ennekõike selle registri sisseseadmisest […], mitte sellega kaasnenud maksumeetmetest. […] Esiteks asus komisjon seisukohale, et DIS-i loomine ei kujuta endast riigiabi, ning piirdus vaidlusaluste riiklike meetmete ühisturuga kokkusobivuse kontrollimisel ainult maksumeetmete kontrollimisega […] Teiseks teatas hageja oma märkustes […] vastuvõetamatuse väite kohta sõnaselgelt, et tema argumendid põhinevad EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c rikkumisel ja ta ei ole kunagi väitnud, et riigiabi tulenes sellest, et ühenduseväliste meresõitjate suhtes võiksid kehtida teistsugused tööhõivetingimused kui ühenduse meresõitjate suhtes. Sellest tulenevalt on DIS-i sotsiaalsed aspektid vaidlustatud otsuse esemega ning seega, nagu hageja ise tunnistab, ka käesoleva menetlusega ainult kaudselt seotud. Sellepärast ei saa hageja nendele sotsiaalsetele aspektidele tuginedes tõendada, et otsus puudutab teda isiklikult.” [14]

18. Seejärel leidis Esimese Astme Kohus punktis 37, et:

„[3F-i] ei saa pidada isiklikult puudutatuks pelgalt sellepärast, et kõnealune abi antakse edasi abi saajatele selle kaudu, et vähenevad kõnealuste maksumeetmetega kehtestatud tulumaksuvabastusega soodustatud meresõitjate palganõudmised. Vaidlustatud otsus põhineb abi saajate poolt saadavatel soodustustel, mitte abi andmise meetodil.” [15]

19. Lõpuks märkis Esimese Astme Kohus punktides 38–40, et:

„[3F] ei ole tõendanud, et kõnealune abi võis otseselt mõjutada tema enda kui läbirääkija huve.

Selles suhtes tuleks meenutada, et kohtuasjades Van der Kooy jt *vs.* komisjon ja CIRFS *vs.* komisjon […] said hagejad tugineda täiesti erilisele ja tõepoolest erandlikule positsioo-

14 – Sellest punktist lähtus apellant oma apellatsioonkaebuse teises aluses, vt käesoleva ettepaneku punkt 23.

15 – Sellest punktist lähtus apellant oma apellatsioonkaebuse kolmandas aluses, vt käesoleva ettepaneku punkt 24.

nile, olles läbi rääkinud ja sõlminud kokkuleppe, millega kehtestati endast abi kujutav tariif, ning olles tihedalt osalenud komisjoni menetluses[16] või olles olnud komisjoni vahendaja seoses kõnealuses sektoris abi puudutava distsipliini määratlemisega.[17]

Pelgalt see, et hageja esitas komisjonile vaidlusaluse abi kohta kaebuse, ei tähenda käesolevas asjas veel seda, et hageja eristub isiklikult. Ehkki hageja võis olla üks nendest, kes pidasid ühte Taani registrisse kantud laevadel töötajate kollektiivlepingute läbirääkimisi, ja seega osaleda laevaomanikele abi andmise süsteemis, ei ole ta ikkagi tõendanud, et ta pidas komisjoniga läbirääkimisi nende meretransporti puudutavat riigiabi käsitlevate ühenduse suuniste koostamise üle, millele käesolevas asjas tuginetakse, või komisjoni või Taani valitsusega läbirääkimisi kõnealuste maksumeetmete vastuvõtmise üle."[18]

20. Nendel põhjustel otsustas Esimese Astme Kohus, et vaidlustatud otsus ei puuduta 3F-i ega tema liikmeid isiklikult.

16 – Siin viitas Esimese Astme Kohus Euroopa Kohtu 2. veebruari 1988. aasta otsusele liidetud kohtuasjades 67/85, 68/85 ja 70/85: Van der Kooy jt *vs.* komisjon (EKL 1988, lk 219, punktid 21-24) ja 23. mai 2000. aasta otsusele kohtuasjas C-106/98 P: Comité d'enterprise de la Société française de production jt *vs.* komisjon (EKL 2000, lk I-3659, punkt 43).

17 – Siin viitas Esimese Astme Kohus Euroopa Kohtu 24. märtsi 1993. aasta otsusele kohtuasjas C-313/90: CIRFS *vs.* komisjon (EKL 1993, lk I-1125, punktid 29 ja 30) ning eespool 16. joonealuses märkuses viidatud otsusele Comité d'entreprise de la Société française de production, punkt 44.

18 – Nendest punktidest lähtus apellant oma apellatsioonkaebuse neljandas väites, vt käesoleva ettepaneku punkt 25.

Käesolev apellatsioonkaebus

21. 3F põhjendab Esimese Astme Kohtu otsuse peale esitatud apellatsioonkaebust nelja väitega.

22. Esiteks rikkus Esimese Astme Kohus õigusnorme sellega, et ta tuvastas Albany kohtuotsusest[19] lähtudes, et 3F ei saa tõendada oma isiklikku puudutatust, tuginedes omaenda konkurentsipositsioonile kollektiivlepingute läbirääkimistes.

23. Teiseks rikkus Esimese Astme Kohus õigusnorme sellega, et ta tuvastas, et 3F ei saa tõendada oma isiklikku puudutatust sotsiaalaspektidele tuginedes.

24. Kolmandaks kohaldas Esimese Astme Kohus vääralt Plaumanni ja ARE[20] lahendeid, leides, et 3F-i ei saa pidada isiklikult puudutatuks pelgalt selle alusel, et kõnealust abi antakse nii, et vähenevad kõnealuste maksumeetmetega kehtestatud tulumaksuvabastusega soodustatud meresõitjate palganõudmised.

19 – Viidatud eespool 12. joonealuses märkuses.

20 – 13. detsembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-78/03 P: Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum (edaspidi „ARE") (EKL 2005, lk I-10737).

25. Neljandaks kohaldas Esimese Astme Kohus vääralt Van der Kooy ja CIRFS-i lahendeid, tuvastades, et vaidlustatud otsuses käsitletavad maksumeetmed ei mõjuta 3F-i enda kui läbirääkija huve.

27. Üldiselt on EÜ artikkel 230 õiguslik alus, millele tuginedes saavad füüsilised ja juriidilised isikud (kelle hulka võivad kuuluda ametiühingud) esitada tühistamishagi liikmesriigile adresseeritud komisjoni otsuse peale (selline oli ka vaidlustatud otsus), kui see otsus menetluse algatajat otseselt ja isiklikult puudutab.

Sissejuhatavad märkused

28. Euroopa Kohus on tõlgendanud mõistet „otseselt ja isiklikult puudutama" mitmel korral mitmes selleteemalises tuntud kohtulahendis. Täpsemalt otsustas Euroopa Kohus Plaumanni kohtuasjas,[24] et pooled saavad väita, et nad on isiklikult puudutatud, ainult siis, kui otsus mõjutab neid mingite neile omaste tunnuste või neid kõikidest teistest isikutest eristavate asjaolude tõttu ning seega eristab neid individuaalselt.

26. 3F palus oma hagiavalduses, et Esimese Astme Kohus tühistaks komisjoni otsuse, millega jäeti algatamata kontrollimenetlus EÜ artikli 88 lõike 2 alusel.[21] Seda liiki hagiavaldustega seoses on olnud suhteliselt vähe kohtuasju[22] ning jääb mõneti ebamääraseks, milline peaks olema asjakohane hagi esitamise õiguse kindlaksmääramise kriteerium.[23] Sellepärast pean vajalikuks selgitada, kuidas on minu arvates õige sedalaadi hagiavalduste puhul hagi esitamise õigust kohtulikult hinnata.

29. Seoses otsustega, mida komisjon on teinud, täites oma kohustust kontrollida pidevalt kõiki liikmesriikides olemas olevaid abisüsteeme,[25] on Euroopa Kohus välja kujundanud konkreetsema kriteeriumide kogumi juriidilise isiku hagi esitamise õiguse hindamiseks siis, kui see isik soovib algatada

21 – Ehkki Esimese Astme Kohtule esitatud hagis paluti vaid vaidlustatud otsuse tühistamist, oli hageja esimene õigusväide menetluslikku laadi ning Esimese Astme Kohus käsitles seda kui muu hulgas taotlust 3F-i menetlusõiguste kaitseks. Käesolevat apellatsioonkaebust käsitledes teen samuti nii.

22 – Erinevalt palju arvukamast kohtulahendite perekonnast, mis käsitleb hagi esitamise õiguse tuvastamist juhtudel, kui komisjon on algatanud EÜ artikli 88 lõike 2 alusel kontrollimenetluse ja vaidlustatakse selle menetluse lõpus tehtud otsus.

23 – Tõepoolest on ka vaidlustatud määrus ise mõneti ebamäärane selle suhtes, millist hagi esitamise õiguse kriteeriumi tuleks kohaldada; võrreldagu punkti 28 punktidega 27 ja 30.

24 – Viidatud eespool 10. joonealuses märkuses, punkt 107. Seda sõnastust kordas kõige hiljutisemalt Euroopa Kohtu 22. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-487/06 P: British Aggregates *vs.* komisjon (edaspidi „BAA") (EKL 2008, lk I-10505, punkt 27).

25 – EÜ artikli 88 lõige 1.

menetluse eesmärgiga tühistada komisjoni otsus jätta algatamata kontroll EÜ artikli 88 lõike 2 alusel.

30. Kõnealune hagi esitamise õiguse eraldiseisev kriteerium arendati kõigepealt välja kohtuotsustega Cook [26] ja Matra. [27] Nendes kahes otsuses nägi Euroopa Kohus sedalaadi otsuste vaidlustajatele ette vähem nõudmisi, märkides, et isikutele, kellele on ette nähtud EÜ artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetlustagatised, tuleb anda õigus vaidlustada komisjoni otsus menetluse algatamata jätmise kohta.

31. Nende isikute määratlemiseks viitas Euroopa Kohus oma otsusele Intermills. [28] EÜ artikli 88 lõike 2 sõnastuse põhjal järeldas ta, et „asjassepuutuvad isikud" saavad algatada menetlusi oma menetlustagatiste kaitseks. Selleks et kuuluda „asjassepuutuvate isikute" hulka, peab hageja tõendama, et abi andmine võib mõjutada tema huve. Euroopa Kohus täpsustas, et ennekõike hõlmab see kõnealuse abi saajatega konkureerivaid ettevõtjaid.

26 – 19. mai 1993. aasta otsus kohtuasjas C-198/91: Cook *vs.* komisjon (EKL 1993, lk I-2487, punkt 23 jj).

27 – 15. juuni 1993. aasta otsus kohtuasjas C-225/91: Matra *vs.* komisjon (EKL 1993, lk I-3203, punkt 17 jj).

28 – 14. novembri 1984. aasta otsus kohtuasjas C-323/82: Intermills *vs.* komisjon (EKL 1984, lk 3809, punkt 16).

32. ARE kohtuotsuses [29] kinnitas Euroopa Kohus, et kriteerium nende isikute hagi esitamise õiguse kindlakstegemiseks, kes soovivad pelgalt kaitsta oma menetlusõigusi EÜ artikli 88 lõike 2 alusel, erineb kriteeriumist, mille põhjal tehakse kindlaks nende isikute hagi esitamise õigus, kes soovivad vaidlustada abi hindamise otsuse põhjendatuse.

33. ARE kohtuotsuse kohaselt peab oma menetlusõigusi kaitsta sooviv hageja tõendama ainult seda, et ta kuulub „asjassepuutuvate isikute" hulka EÜ artikli 88 lõike 2 tähenduses. Kui hageja aga vaidlustab „abi hindamise otsuse selle põhjendatuse seisukohalt", peab ta tõendama, et ta vastab Euroopa Kohtu otsuses Plaumann ette nähtud hagi esitamise õiguse kriteeriumile.

34. Oma kõige hiljutisemas sellealases otsuses BAA [30] märkis Euroopa Kohus, et kui hageja seab kahtluse alla abi hindamise otsuse põhjendatuse, peab ta tõendama, et ta on teistest eristatavas või erilises olukorras kohtuotsuse Plaumann tähenduses. [31]

29 – Viidatud eespool 20. joonealuses märkuses, punktid 34–37.

30 – Viidatud eespool 24. joonealuses märkuses.

31 – Vt eriti punktid 25–30 ja 35.

35. BAA kohtuotsus on mainimisväärne selle poolest, et seal vaidlustas hageja kontrolli algatamata jätmise otsuse nii selle alusel, et tema menetlusõigusi oli rikutud, kui ka selle alusel, et pidas komisjoni otsuse põhjendust vigaseks. [32] Apellatsioonimenetluses käsitles Euroopa Kohus kõiki hageja poolt Esimese Astme Kohtus esitatud õigusväiteid koos. [33] Nimetatud kohtuotsuse põhjal näib, et kui hageja esitab hagis väite, mis käsitleb otsuse enda põhjendatust, tuleb kohaldada Plaumanni kohtuotsuses ja sellest tulenevas kohtupraktikas ette nähtud hagi esitamise õiguse kriteeriumi. Lisaks viitab nimetatud kohtuotsus sellele, et Esimese Astme Kohus ei saa lahutada talle esitatud õigusväiteid üksteisest nii, et kui asjaomane hageja ei vasta otsuse põhjendatuse vaidlustamise osas hagi vastuvõetavuse Plaumanni kriteeriumile, võiks kohus kaaluda menetlusõigusi puudutavate väidete osas hagi vastuvõetavust „asjassepuutuvate isikute" kategooria põhjal. [34]

36. Euroopa Kohtu senine lähenemisviis on andnud ainest teatavale akadeemilisele kriitikale. [35] Mul pole kavatsust asuda käesolevas ettepanekus Euroopa Kohtu lähenemisviisi pikalt arvustama. Siiski tahaksin põgusalt kommenteerida.

37. Esiteks tahaksin korrata teatavaid märkusi, mida esitas kohtujurist Mengozzi oma ettepanekus BAA kohtuasjas. [36] Olen seisukohal, et kui hageja palub ainuüksi seda, et tühistataks komisjon otsus, millega jäeti algatamata ametlik kontrollimenetlus, peaks Esimese Astme Kohus piirduma küsimusega, kas komisjoni (menetlus)otsus on tehtud õigesti. Praktikas võib see tähendada komisjoni poolt sellele otsusele jõudmisel kasutatud menetluste kontrollimist. See võib hõlmata kontrollimist, kas komisjon on tõendanud, et selle kindlakstegemisel, et kõnealune meede ei kujuta endast abi või kujutab endast ühisturuga kokkusobivat abi, ei tulnud tal ette tõsiseid raskusi. [37]

38. Kui Esimese Astme Kohus järeldab, et komisjoni otsus jätta ametlik kontrollimenetlus algatamata ei olnud tehtud õigesti,

32 – Nimetatud kohtuasjas tugines hageja selles osas õigusväidetele, mis olid väga sarnased 3F-i poolt Esimese Astme Kohtus esitatutega.

33 – Kohtuotsuse punkt 37.

34 – Vt eeskätt kohtuotsuse punkt 37, kus Euroopa Kohus – kaaludes, millist hagi esitamise õiguse kriteeriumi on asjakohane hageja suhtes kohaldada – tuvastas, et „BAA ei piirdunud üksnes sellega, et vaidlustas komisjoni keeldumise ametliku uurimismenetluse algatamisest, vaid seadis kahtluse alla *ka* vaidlustatud otsuse põhjendatuse" (kohtujuristi kursiiv). See tõlgendus näib leidvat toetust ka kohtujurist Mengozzi ettepaneku punktist 76.

35 – Vt nt Fridensköld, E., „Locus Standi in Article 88(2) EC cases: No cure for the Plaumann blues I" ja Schmauch, M. „Locus Standi and Article 88(3): No cure for the Plaumann blues II", *European Law Reporter*, 1/2008, lk 17. Minu teada ei ole seni avaldatud kommentaare BAA kohtuotsuse kohta.

36 – Ettepaneku punktid 68–76.

37 – Kohtujurist Mengozzi ettepanek BAA kohtuasjas, punkt 71.

peaks Esimese Astme Kohus selle otsuse tühistama. [38]

39. Kui hageja on esitanud lisaks argumendi seoses sellega, kuidas komisjon on kõnealust meedet sisuliselt hinnanud, ei tohiks see minu arvates mõjutada hagi esitamise õiguse läve. Praktikas võivad täiendavad tähelepanekud seoses asja sisuga aidata Euroopa Kohtul tuvastada, kas komisjon on tõepoolest lahendanud kõik tõsised raskused oma esialgses hinnangus selle kohta, kas kõnealune meede sobib kokku ühisturuga või ei kujuta endast riigiabi. Sellised tähelepanekud võivad ka paljastada komisjoni menetlusvigu.

40. Ma ei näe põhjust, miks peaks vaidlustatud meetmeid käsitlevate täiendavate sisuliste tähelepanekute esitamisega kaasnema hagi esitamise õiguse rangema kriteeriumi kohaldamine. Eriti on see nõnda siis, kui hageja ei taotle siduvat määrangut selle kohta, kas kõnealune meede kujutab endast õigustpärast riigiabi, vaid palub pelgalt kohtulikku hinnangut sellele, kas komisjon tegi oma esialgsele seisukohale asudes õigesti.

41. Selline lähenemisviis on tarbetult formalistlik ja on karistuseks hagejale, kes soovib põhjendada oma nõuet, et kohus hindaks komisjoni esialgset seisukohta, väitega, et komisjon eksis oma järelduse sisus.

42. Eriti on mul selle lähenemisviisi kohaselt keerukas näha, kuidas hageja saaks hõlpsasti vältida otsuse põhjendatuse küsimuse käsitlemist, kui ta eesmärk on tõendada, et komisjoni poolt vaidlustatud riigiabile antud esialgses hinnangus jäi lahendamata tõsiseid raskusi. ARE ja BAA kohtuotsuste kaudu on Euroopa Kohus loonud tõelise pingul köie, mida mööda hagejad ja nende advokaadid peavad üliettevaatlikult tasakaalu hoides edasi liikuma. Liiga lihtne on libiseda ja avastada, et ollakse sattunud rangema Plaumanni kriteeriumi lõksu või pole nad teinud piisavalt jõupingutusi veenmaks Euroopa Kohut selles, et vaidlustatava otsuse tegemisel tõesti esines menetlusvigu.

43. Minu arvates oleks parem, kui Euroopa Kohus käsitleks hagiavaldust selle põhjal, mida *tegelikult nõutakse*, mitte selle põhjal, kas hageja tugineb argumentidele, mis puudutavad väidetavale riigiabile komisjoni poolt antud esialgse hinnangu põhisisu.

38 – Komisjon võiks seejärel otsuse uuesti vastu võtta, olemata seotud oma esialgse hinnanguga vaidlustatud meetme kohta. Kui otsus tühistatakse sellepärast, et komisjoni poolt abi kohta antud hinnangu suhtes jäi lahendamata raskusi, oleks komisjonil küll vabadus otsustada jätta kontrollimenetlus algatamata, kuid ta oleks kohustatud tõendama, et allesjäänud raskused on ületatud.

44. Käesolevas asjas vaidlustas 3F küll kõnealuse abi olemust käsitlevate komisjoni järelduste põhjendatuse, ent tegi seda komisjoni menetlusliku otsuse üle kohtuliku kontrolli teostamise nõude kaudu. 3F-i hagi esitamise õigust oleks veenvam hinnata vastavalt kriteeriumile, kas teda saab pidada „asjassepuutuvaks isikuks".

45. Kui Esimese Astme Kohus oleks hinnanud 3F-i hagi esitamise õigust selle põhjal, näib tõenäoline, et 3F oleks kvalifitseerunud, sest kõnealune abi võib mõjutada tema huve.

46. Praeguse kohtupraktikaga lubatud raames tähendab see, et 3F seadis vaidlustatud otsuse tühistamise nõudes kahtluse alla vaidlustatud otsuse põhjendatuse, siiski seda, et tuleb kohaldada Plaumanni kohtuotsuses kehtestatud hagi esitamise õiguse kriteeriumit.

47. Sellepärast tegi Esimese Astme Kohus õigesti, kohaldades Plaumanni kohtuotsuses kehtestatud hagi esitamise õiguse kriteeriumit ning jättes hindamata selle, kas 3F-i oleks võinud pidada „asjassepuutuvaks isikuks" EÜ artikli 88 lõike 2 tähenduses.

48. Ka Euroopa Kohus peaks hindama 3F-i apellatsioonkaebuse aluseid selle põhjal, kas 3F on tõendanud oma hagi esitamise õigust Plaumanni kriteeriumi kohaselt.

49. Lõpuks märgin, et Euroopa Kohus otsustas ARE kohtuasjas, et kui tühistamishagi esitab teatava kategooria isikute kollektiivsete huvide kaitseks asutatud ühendus, on see ühendus isiklikult puudutatud niivõrd, kui tema liikmete seisund turul on oluliselt mõjutatud. [39] Sellepärast tuleb 3F-i hagi esitamise õigust puudutavaid õigusväiteid hinnata seda arvestades.

Apellatsioonkaebuse esimene väide

50. Apellandi kaebuse esimeses väites leitakse, et Esimese Astme Kohus on rikkunud õigusnormi, tuvastades vaidlustatud määruse punktis 32, et 3F ei saanud väita, et vaidlustatud abi on mõjutanud tema konkurentsipositsiooni.

39 – Eespool 20. joonealuses märkuses viidatud ARE kohtuotsus, punkt 70.

51. Punkti 32 teises osas märkis Esimese Astme Kohus, et 3F ei saa tugineda sellele, et tema konkurentsipositsioon kollektiivlepingute läbirääkimisel kõnealuses sektoris on teiste ametiühingute omaga võrreldes halvenenud. Selle järelduse põhjenduseks märkis Esimese Astme Kohus, et kollektiivläbirääkimistega seotud lepingud ei kuulu konkurentsiõiguse reguleerimisalasse, ja viitas selle kinnituseks Euroopa Kohtu otsuse Albany [40] punktidele 52–60.

52. 3F väidab, et käesolevat kohtuasja tuleks eristada kohtuasjast Albany. Viimati nimetatud kohtuasi puudutas vaidlust selle üle, kas kollektiivlepinguga saab nõuda, et tööandja jääks seotuks teatava pensionifondiga. Tookord otsustas Euroopa Kohus, et selline leping ei saa kuuluda konkurentsiõiguse reguleerimisalasse vastavalt sättele, mis praegu on EÜ artikli 81 lõige 1. Käesolevas kohtuasjas seevastu on vaja kontrollida komisjoni otsust seoses maksumeetmega, mis väidetavalt mõjutas 3F-i võimet sõlmida kollektiivlepinguid. 3F nõustub, et kollektiivlepingud ei kuulu EÜ artikli 81 lõike 1 reguleerimisalasse, kuid väidab, et Esimese Astme Kohtu sellekohased argumendid ei ole käesoleva kohtuasja tulemuse suhtes asjakohased.

53. Sellepärast väidab 3F, et Esimese Astme Kohus on Albany kohtuotsust vääralt kohaldanud.

40 – Viidatud eespool 12. joonealuses märkuses.

54. Komisjon vastab kahe argumendiga. Esiteks väidab ta, et 3F-i apellatsioonkaebuse esimene väide ei ole asjakohane, sest sellega ei vaidlustata punkti 32 esimest osa, kus Esimese Astme Kohus märkis, et 3F ei saa tõendada oma hagi esitamise õigust sellega, et ta konkureerib oma liikmete tööandjatega. See, et 3F ei ole vaidlustanud Esimese Astme Kohtu poolt kõnealuse punkti esimeses osas tehtud järeldust, tähendab seega, et tema argument punkti 32 teise osa kohta on tulemusetu, sest Esimese Astme Kohtu poolt punkti 32 esimeses osas tehtud järeldus on ise piisav alus selleks, et tunnistada hagi vastuvõetamatuks.

55. Komisjoni esimese argumendi võib ilma pikema analüüsita tagasi lükata. Selles argumendis on ekslikult eeldatud, et alused, millele tuginedes hageja võib esitada väite oma hagi esitamise õiguse kohta, on kumulatiivsed ja kui hageja oma hagi esitamise õiguse mitmest alusest kas või ühe olemasolu tõenda ei suuda, ei saa ta üldse esitada väiteid oma hagi esitamise õiguse kohta. Need alused on aga alternatiivsed. Kui hageja tõendab oma hagi esitamise õigust kas või ühel alusel, on hagi vastuvõetav. Liiati, nagu 3F kohtuistungil osutas, ei ole ta väitnud, et konkureerib oma liikmete tööandjatega.

56. Sellepärast tuleks komisjoni esimene seda väidet käsitlev märkus arvestamata jätta.

57. Teiseks väidab komisjon, et Esimese Astme Kohus kohaldas Albany kohtuotsust õigesti.

58. Sellepärast käsitlen nüüd Albany kohtuotsust üksikasjalikumalt.

59. Kohtuasjas Albany otsustas Euroopa Kohus, et juhatuse ja töötajate vahel sotsiaalpoliitilistel eesmärkidel läbi räägitud kollektiivlepingud ei kuulu hindamisele EÜ artikli 81 lõike 1 alusel, sest kui hinnata neid lepinguid selle artikli alusel, kahjustaks see nimetatud eesmärke. [41]

60. Käesolevas asjas palus 3F kontrollida komisjoni otsust jätta algatamata kontrollimenetlus. See kontrollimenetlus oleks puudutanud maksualaseid õigusnorme, mitte kollektiivlepingut. 3F väidab, et vaidlustatud maksualased õigusnormid piiravad tema võimet sõlmida kollektiivlepinguid. Pelgalt see, et kollektiivlepinguid ei saa hinnata EÜ artikli 81 alusel (vt Albany kohtuotsus), ei saa olla õige põhjus, millest tuleneks, et 3F ei saa sellist väidet esitada.

41 – Punktid 59 ja 60.

61. Sisuliselt nõustun ma selle põhjenduskäiguga.

62. Minu arvates on Esimese Astme Kohus tõlgendanud Albany kohtuotsust liiga laialt. Käesolevas asjas ei ole nõutud, et Euroopa Kohus hindaks – nagu talt Albany kohtuasjas paluti – teatavat kollektiivlepingut konkurentsieeskirjadest lähtuvalt. Selle asemel väitis 3F, et vaidlustatud abi mõjutab tema konkurentsipositsiooni võrreldes teiste ametiühingutega. Üks tema positsioonile tekkinud mõju tõendamise mooduseid oli viide asjaolule, et vaidlustatud abi on kahjustanud tema võimet sõlmida kollektiivlepinguid.

63. Olgugi et kollektiivlepingud ei kuulu konkurentsiõiguse reguleerimisalasse, on Esimese Astme Kohus teinud järelduse, mis sellest eeldusest loogiliselt ei tulene. Kollektiivlepingu väljajätmine konkurentsiõiguse põhimõtete kohasest kontrollist ei tohiks takistada hagejat tõendamast, et tema konkurentsipositsiooni kollektiivlepingute sõlmimisel on kahjustatud, viite abil, et see on võrreldes teiste ametiühingute omaga nõrgenenud.

64. Sellepärast eksis Esimese Astme Kohus oma hinnangus mõju kohta, mida vaidlustatud abi 3F-i konkurentsipositsioonile avaldas. Õige oleks olnud kaaluda, kas väidetav abi tõepoolest mõjutas 3F-i konku-

rentsipositsiooni võrreldes teiste meresõitjate ametiühingute omaga.

65. Sellest tulenevalt järeldan, et 3F-i apellatsioonkaebuse esimene väide on põhjendatud.

Apellatsioonkaebuse teine väide

66. 3F-i väitel on Esimese Astme Kohus vaidlustatud määruse punktides 35 ja 36 rikkunud õigusnormi järelduses, et 3F ei saa tugineda sotsiaalaspektidele tõendamaks, et otsus puudutab teda isiklikult.

67. Esimese Astme Kohus tuvastas punktis 36, et 3F ei saa esitada märkusi sotsiaalaspektide kohta, sest ainus sotsiaalne mõju tekkis registrist DIS enesest, mitte maksusoodustusest, mida kohaldati sellesse registrisse kantud laevadel töötajate suhtes.

68. 3F märgib, et Esimese Astme Kohus pidanuks uurima, kas 3F-il võib olla õigus esitada märkusi sotsiaalsete aspektide kohta õiguslikus raamistikus (EÜ meresõitjate kaitse vastavalt 1997. aasta suunistele), mille alusel tuleb hinnata sellist maksumeedet nagu vaidlustatud otsuses käsitletu. 3F väidab, et EÜ meresõitjate ühe rühma esindajana võib ta esitada märkusi kõnealuse abi sotsiaalsete aspektide kohta, kui on algatatud kontrollimenetlus EÜ artikli 88 lõike 2 alusel. Sellepärast oleks Esimese Astme Kohus pidanud jõudma järeldusele, et komisjoni otsus jätta kõnealune menetlus algatamata puudutas 3F-i isiklikult.

69. Ma ei saa nõustuda.

70. Nagu komisjon õigesti märgib, on asjassepuutuvate isikute õigus esitada märkusi sotsiaalset laadi kaalutluste kohta osa menetlusõigustest, mis tekivad sellistel isikutel siis, kui on algatatud kontrollimenetlus EÜ artikli 88 lõike 2 alusel. [42]

71. 3F-il tuleb siiski tõendada, et ta vastab Plaumanni kohtuotsuses kehtestatud hagi

42 – See on loogiline tõlgendus Esimese Astme Kohtu poolt tehtud (ja Euroopa Kohtu poolt muutmata jäetud) otsusele eespool 16. joonealuses märkuses viidatud kohtuasjas Comité d'entreprise de la Société française de Production, kus Esimese Astme Kohus märkis, et ettevõtja töötajaid esindavad organid võivad *EÜ artikli 88 lõike 2 tähenduses asjassepuutuvate isikutena* esitada komisjonile märkusi sotsiaalset laadi kaalutluste kohta.

esitamise õiguse kriteeriumile.[43] Pelgalt võimalusest, et 3F (kui abi lõppsaajate töötajate esindaja) saab tõendada, et komisjoni otsus jätta kontrollimenetlus EÜ artikli 88 lõike 2 alusel algatamata mõjutas ebasoodsalt tema õigusi esitada märkusi selle menetluse käigus, piisab ainult selleks, et eristada 3F-i kui „asjassepuutuvat isikut" EÜ artikli 88 lõike 2 tähenduses.

72. Väidetav menetlusõigustest ilmajätmine ei ole piisav, et 3F-i vastavalt Plaumanni kohtuotsuses kehtestatud hagi esitamise õiguse kriteeriumile individuaalselt eristada.[44]

73. Sel põhjusel tuleks apellatsioonkaebuse teine väide tagasi lükata.

Apellatsioonkaebuse kolmas väide

74. Apellatsioonkaebuse kolmandas väites leiab 3F, et Esimese Astme Kohtu määruse punktis 37 on vääralt kohaldatud Plaumanni kohtuotsust ja sellest tulenevat kohtupraktikat, kuna selles punktis on märgitud, et asjaolu, et brutopalga vähendamise kaudu kandub abi selle lõppsaajatele (laevaomanikele), ei ole piisav tõend 3F-i isikliku puudutatuse kohta.

75. 3F märgib, et Euroopa Kohtu otsusest ARE tulenevalt on ametiühing isiklikult puudutatud niivõrd, kui maksumeetmed mõjutavad oluliselt tema liikmete seisundit turul.[45] Ehkki Euroopa Kohus viitas nimetatud kohtuotsuses „ettevõtjatele",[46] mille all üldiselt mõistetakse äriettevõtjaid, väidab 3F, et töötajaid, keda ta esindab, võib samuti pidada ettevõtjateks, arvestades seda, et neid on 1997. aasta suunistes eriliselt käsitletud.

76. Komisjon märgib, et käesolevat kohtuasja tuleks ARE kohtuasjast eristada. Käesolev nõue puudutab komisjoni otsust jätta algatamata kontrollimenetlus EÜ artikli 88 lõike 2 alusel, kohtuasjas ARE aga käsitleti teist otsust, mis tehti pärast kontrollimenetlust, mille tulemusel oli algne abikava esimese otsusega õigusvastaseks tunnistatud. Lisaks ei puuduta käesolevas nõudes esitatud fakti-

43 – Sellel kriteeriumil on oluliselt kõrgem lävi, vt käesoleva ettepaneku punktid 28 ja 31.

44 – Vt eespool 16. joonealuses märkuses viidatud otsus kohtuasjas Comité d'entreprise de la Société française de production, punktid 50–53, kus on kiidetud heaks Esimese Astme Kohtu otsuse punktides 41 ja 42 tuvastatu.

45 – Kohtuotsuse punkt 70.

46 – Kohtuotsuse punkt 72.

lised asjaolud – erinevalt ARE kohtuasja aluseks olnud asjaoludest – otsese abi andmise olukorda ning tühistamishagi esitajaks ei ole abi lõppsaajate otsesed konkurendid.

77. Komisjon täiendab viimati mainitud argumenti väitega, et 3F-i liikmeid ei saa pidada „ettevõtjateks" ARE kohtuotsuse tähenduses ning ei saa väita, et nad on otseses konkurentsis laevaomanikega, kes saavad lõpuks kõnealusest abist kasu tänu võimalusele brutopalku vähendada. Komisjon märgib, et kui 3F-i liikmed oleksid otseses konkurentsis, oleksid nad samas olukorras kui talupidajad ARE kohtuasjas ning nende nõue oleks suuresti samadel põhjustel vastuvõetamatu, sest kõiki EÜ meresõitjaid (mitte ainult Taani meresõitjaid, keda 3F esindab) võiks käsitleda kui laevaomanike konkurente. [47]

78. Minu arvates võib vaidlustatud määruse punktis 37 esitatud Esimese Astme Kohtu järeldusest omakorda järeldada kahte asjaolu.

47 – Kohtuotsuse punkt 72.

79. Esiteks asus Esimese Astme Kohus seisukohale, et 3F-i poolt esindatavad meresõitjad ei konkureeri laevaomanikega, kes on kõnealuse abi lõppsaajad. Ma ei näe selles märkuses midagi eriti vastuolulist. Kui 3F-i meresõitjad konkureeriksid laevaomanikega, oleks nende positsioon analoogne talupidajate omaga kohtuasjas ARE ning nende hagiavaldus oleks isikliku puudutatuse puudumise tõttu vastuvõetamatu. Sellepärast nõustun komisjoni argumendiga, et 3F ei saa tõendada hagi vastuvõetavust sellel alusel.

80. Teiseks, kui lõpuks tekkiv soodustus kandub laevaomanikele brutopalkade vähendamise võimaluse kaudu, peab sellest tekkima algselt kasu ka meresõitjatele endile. [48]

81. Seda tõdenult oleks Esimese Astme Kohus minu arvates pidanud seejärel hindama, kas on tekkinud ebasoodne mõju 3F-i liikmesmeresõitjate konkurentsipositsioonile võrreldes nende meresõitjate omaga, kes ei ole 3F-i liikmed. Seda ta aga ei teinud. [49]

48 – Kuna asjassepuutuvad meresõitjad suudavad nõuda väiksemat brutopalka, saades aga jätkuvalt sama puhaskasu, muutuvad nad konkurentsivõimelisemaks.

49 – See lähenemisviis on kooskõlas Esimese Astme Kohtu järeldusega, mis on esitatud vaidlustatud määruse punktis 32. Siiski vaidlustas 3F selle järelduse oma apellatsioonkaebuse esimeses väites, mis minu arvates tuleks tunnistada vastuvõetavaks. Vt käesoleva ettepaneku punktid 62–65.

82. Selle põhjal järeldan, et apellatsioonkaebuse kolmas väide tuleks tunnistada vastuvõetavaks, kuna Esimese Astme Kohus ei kaalunud kõnealuse abi mõju 3F-i liikmete konkurentsipositsioonile võrreldes teiste meresõitjate omaga.

Apellatsioonkaebuse neljas väide

83. Vaidlustatud määruse punktides 38–40 leidis Esimese Astme Kohus, et 3F ei saa tõendada oma hagi esitamise õigust sellega, et tema kui läbirääkija huvide suhtes võis tekkida otsene mõju. Selles suhtes eristas Esimese Astme Kohus 3F-i olukorda kohtuasja Van der Kooy [50] hageja (Landbouwschap) ja kohtuasja CIRFS [51] hageja (International Rayon and Synthetic Fibre Committee) olukorrast.

84. 3F väidab, et Esimese Astme Kohus eksis selles eristuses ning järelduses, et 3F ei saa sel alusel oma hagi esitamise õigust tõendada. Selles suhtes tõlgendab 3F neid kohtuasju mitte kui erandlikke juhtumeid, mille puhul tuvastati isiklik puudutatus, vaid kui kahte väga erinevat näidet ulatuslikumast põhimõttest, mille kohaselt ühingu olukord on eristuv ja individualiseerunud, kui tal on olnud eriline funktsioon abi andmisel või abi andmise lubamise tingimuste kindlaksmääramisel.

85. Kui kõnealustes kohtuasjades on selline põhimõte välja kujundatud, muudab 3F-i funktsioon kollektiivlepingute – sealhulgas oma liikmete tööhõivetingimuste – läbirääkijana suhetes laevaomanikega, kes on kõnealuse abi lõppsaajad, ta osaks süsteemist, mille eesmärk on toimetada abi selle lõppsaajateni. 3F tuletab sellest eeldusest kolm eraldi argumenti.

86. Esiteks märgib 3F, et sellest tulenevalt on tal samasugune funktsioon nagu Landbouwschapil kohtuasjas Van der Kooy ning teda tuleks tunnustada samamoodi nii, et ta võiks tõendada oma hagi esitamise õigust sellega, et tema kui läbirääkija funktsiooni on ebasoodsalt mõjutatud. [52]

87. Komisjon väidab vastu, et 3F ei ole – erinevalt Landbouwschapist kohtuasjas Van der Kooy – tihedalt seotud vaidlustatud

50 – Viidatud eespool 16. joonealuses märkuses.

51 – Viidatud eespool 17. joonealuses märkuses.

52 – Samuti püüab 3F eristada oma olukorda hageja olukorrast kohtuasjas Comité d'entreprise de la Société française de production selle alusel, et kõnealune abi tegelikult mõjutab 3F-i liikmete konkurentsipositsiooni. Käsitlen seda argumenti käesoleva ettepaneku punktides 105–113.

otsuses käsitletava abiga ning 3F ei pidanud läbirääkimisi selle üle, kuidas kõnealune abi riigilt lõppsaajatele edasi antakse. 3F on kõigest üks mitmest ametiühingust, mille liikmed on meresõitjad. Ta ei ole faktiliselt olukorras, mis eristaks teda kõikidest muudest isikutest.

88. 3F-i teine argument on see, et ehkki ta möönab, et ei osalenud 1997. aasta suuniste läbirääkimises, tegutses ta hagiavaldust esitades oma liikmete kaitseks, kes on eriline rühm, keda nimetatud suunised konkreetselt kaitsevad. Kui 1997. aasta suuniseid vääralt tõlgendada (mis on 3F-i väitel juhtunud, kuna vaidlusalust abi peeti ühisturuga kokkusobivaks), mõjutab see ebasoodsalt 3F-i ja tema liikmeid. Seega, ehkki sellest, et ta esitas komisjonile kaebuse, ei piisa hagi esitamise õiguse tõendamiseks, on 3F-il (nagu hagejal kohtuasjas CIRFS) õigus esitada hagi nõudega, et 1997. aasta suunistega tagataks tema liikmetele kohane kaitse.

89. Vastuseks 3F-i teisele argumendile märgib komisjon, et hageja hagi esitamise õigus kohtuasjas CIRFS tulenes tema positsioonist komisjonipoolse vahendajana asjaomasele tööstusharule antava abi küsimustes. Sellepärast tegi Esimese Astme Kohus õigesti, eristades kõnesolevat kohtuasja käesolevast. Komisjon lisab, et kui pidada 3F-i isikuks, kellel on hagi esitamise õigus selleks, et ta saaks tegutseda 1997. aasta suuniste „politseinikuna", kõigutaks see tugevasti isikliku puudutatuse nõuet.

90. 3F-i kolmas argument on see, et ta tegutses – ehkki edutult – läbirääkijana siis, kui ta seisis vastu vaidlustatud meetme sisseviimisele Taani valitsuse poolt.

91. Komisjon vastab, et 3F oli vaid vastu maksumeetmetele, mille Taani valitsus sisse viis. 3F ei tegutsenud nende meetmete läbirääkijana. Sellepärast ei saa teda nendel alustel iseloomustada kui läbirääkijat.

92. Käsitlen igat 3F-i argumenti järgemööda.

93. Esiteks püüab 3F tõendada, et kohtuotsused Van der Kooy ja CIRFS illustreerivad laialdasemat reeglit.

94. Kindlasti olid kummagi nimetatud kohtuasja faktilised asjaolud üpris erinevad. Van der Kooy kohtuasjas tegutses Landbouw-

schap taimekasvatajate organisatsioonide esindajana gaasitariifi läbirääkimistes Madalmaade valitsusega. Samuti oli ta tariifikokkuleppe osaline ja ta osales aktiivselt kontrollimenetluses, mida viis läbi komisjon EÜ artikli 88 lõike 2 alusel. Kohtuasjas CIRFS seevastu pidas International Rayon and Synthetic Fibre Committee läbirääkimisi mitte liikmesriigi, vaid komisjoniga, tegutsedes suuniste vastuvõtmise menetluses vahendajana. Samuti tegutses ta seoses asjaomase sektori restruktureerimispoliitikaga ja – nagu ka Landbouwschap kohtuasjas Van der Kooy – esitas kontrollimenetluses märkusi. Mõlema puhul tuvastati, et neil on õigus vaidlustada komisjoni vastavad otsused ühenduse kohtutes. [53]

95. Olen valmis nõustuma, et need kaks kohtuasja ei ole täiesti erandlikud, vaid pigem illustreerivad üldisemat põhimõtet, mille kohaselt hageja võib tõendada oma hagi esitamise õigust, kui ta suudab tõendada, et vaidlusalune abi on mõjutanud tema kui läbirääkija olukorda, [54] olenemata sellest, kas komisjon on kontrolli algatanud või mitte. Olen arvamusel, et see isikliku puudutatuse tõendamise tee ei tekita raskusi seoses vastavusega Plaumanni kohtuotsuses sõnastatud kriteeriumile. [55] Liiati tundub mulle, et õigusele ja sotsiaalpoliitikale juurdepääsu võimaldamisega seotud kaalutlused räägivad tugevasti selle lähenemisviisi kasuks. Sellepärast asun nüüd hindama seda, kuidas 3F väidab, et kõnealune abi on mõjutanud tema kui läbirääkija positsiooni.

96. Olgugi et 3F-il kui kollektiivlepingute läbirääkijal võib olla oma osa abi edasiandmises laevaomanikele, [56] ei ole tal voli maksusoodustuse üle, mis algselt anti maksukohustust kandnud meresõitjatele. Selles suhtes ei ole ta läbirääkija. [57]

97. Nendel põhjustel ei nõustu ma 3F-i esimese argumendiga.

53 – Vt eespool 16. joonealuses märkuses viidatud Van der Kooy kohtuotsus, punkt 25, ja eespool 17. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus CIRFS, punkt 30.

54 – Nagu Esimese Astme Kohus vaidlustatud määruse punktis 38 märgib.

55 – Kui Euroopa Kohus aga ei pea seda üldpõhimõtteks, oleks 3F-i olukorra ja asjaolude erinevus kohtuotsuste Van der Kooy ja CIRFS omadest minu arvates talle takistuseks hagi esitamise õiguse tõendamisel analoogia alusel nende kohtuasjadega.

56 – Selle kaudu, et kõnealused maksualased meetmed annavad laevaomanikele võimaluse vähendada brutopalku, jättes samal ajal netopalgad endiseks.

57 – 3F-i väidet, et kõnealune abi mõjutas ebasoodsalt tema kui kollektiivlepingute läbirääkija funktsiooni, käsitlevad käesoleva ettepaneku punktid 105–113.

98. Teiseks olen seisukohal, et 3F-i ei saa pidada 1997. aasta suuniste osas „läbirääkijaks". Ta ei osalenud nende suuniste läbirääkimistel ning ei saa seetõttu oma hagi esitamise õigust selle alusel tõendada. Olukorda ei muuda ka 3F-i argument, et ta püüdis kaitsta oma liikmeid nende suuniste väära tõlgendamise eest. Kuna 3F-il ei olnud 1997. aasta suuniste endi loomisel läbirääkimisfunktsiooni, ei saa ta väita, et püüab end ja oma liikmeid kaitsta sel teel, et palub komisjonil algatada kontrollimenetluse EÜ artikli 88 lõike 2 alusel (et tagada suuniste õige kohaldamine), olemata enne tõendanud, et tema või ta liikmete konkurentsipositsioonile on tekkinud ebasoodne mõju.

99. Sellepärast ei ole 3F-i teine argument sõltumatu alus hagi esitamise õiguse tõendamiseks, vaid see sõltub hoopis sellest, kas 3F tõendab, et tema või tema liikmete konkurentsipositsiooni suhtes on tekkinud ebasoodne mõju. Kõnealuse väite saab sellisena esitada ainult siis, kui 3F suudab seda mõju tõendada. [58]

58 – Vt samuti käesoleva ettepaneku punktid 105–113.

100. Oma viimases argumendis apellatsioonkaebuse neljanda väite põhjenduseks tugineb 3F sellele, et ta oli riigi tasandil kõnealuse maksumeetme vastu. Komisjon väitis oma kirjalikes dokumentides, et diametraalne vastuseis meetmele ei ole kooskõlas väitega, et 3F osales selle meetme kehtestamiseni viinud läbirääkimistes. Kohtuistungil läks komisjon veelgi kaugemale, väites, et olenemata sellest, kui suurel määral on üks ametiühing riigi tasandil seadusandlikku menetlusse kaasatud, ei saa ta selle tõttu kunagi õigust esitada hagi, mis võimaldaks vaidlustada komisjoni otsuse jätta algatamata hindamismenetlus EÜ artikli 88 lõike 2 alusel. Komisjon pakkus välja, et asjakohasem olnuks vaidlustada kõnealune abi siseriiklikes kohtutes, kes oleksid seejärel esitanud Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse EÜ artikli 234 alusel.

101. Ma ei nõustu sellega, et ametiühing, kes täiel määral osaleb abikava läbirääkimistes riigi tasandil, kuid ei suuda selle kava kehtestamist ära hoida, ei saa mingil juhul vaidlustada komisjoni otsust kontrollimenetluse algatamise kohta (ja peab selle asemel minema kaudsemat ja ebakindlamat teed

siseriiklikest kohtumenetlustest kuni eelotsusetaotluseni). [59]

Lõplik otsus vastuvõetavuse kohta

102. Kui asjassepuutuv ametiühing on tõendanud pelgalt selle, et ta esitas ametlikke vastuväiteid, ei ole ta siiski tõendanud, et ta oli läbirääkija. See, kas hageja on oma väidet läbirääkijaks olemise kohta piisavalt tõendanud, on Esimese Astme Kohtu tuvastada.

105. Euroopa Kohtu põhikirja artikli 61 alusel võib Euroopa Kohus, kui ta tühistab Esimese Astme Kohtu otsuse, teha ise asja suhtes lõpliku otsuse, kui menetlusstaadium seda lubab, või suunata asja tagasi Esimese Astme Kohtusse.

103. Esimese Astme Kohus tuvastas [60] käesolevas asjas faktilise asjaolu, et 3F ei ole tõendanud, et ta osales kõnealuste maksumeetmete läbirääkimistes Taani valitsusega. Kuna esitatud ei ole väidet tõendite moonutamise kohta, ei saa selle faktilise asjaolu tuvastamist vaidlustada.

106. Minu arvates on 3F tõendanud, et Esimese Astme Kohus rikkus õigusnormi, jättes kaalumata, kas kõnealune abi avaldas ebasoodsat mõju 3F-i liikmete positsioonile.

104. Eelnevatest põhjendustest lähtudes lükkaksin apellatsioonkaebuse neljanda väite tagasi.

107. Kas 3F on astunud piisavalt samme tõendamaks, et talle oleks tulnud anda Esimese Astme Kohtu menetluses hageja staatus?

59 – Selles suhtes tahaksin väga väljendada oma nõusolekut kohtujurist Jacobsi märkustega kohtuasjas C-50/00 P: Unión de Pequeños Agricultores (EKL 2002, lk I-6677), tema 21. märtsi 2002. aasta ettepaneku punktid 37–49; pääs Euroopa Kohtusse siseriikliku kohtumenetluse ja EÜ artikli 234 alusel esitatud eelotsusetaotluse kaudu ei ole perfektne aseaine menetlusele EÜ artikli 230 alusel.

60 – Vaidlustatud määruse punktis 40.

108. Euroopa Kohtu ja Esimese Astme Kohtu käsutuses olevate materjalide uurimise põhjal näib mulle, et 3F-i argument, et tema konkurentsipositsiooni nii kahjustati, on vigane.

109. Vaidlustatud meetmed kujutasid endast maksusoodustust.

110. Meresõitja saab maksusoodustust saada üksnes siis, kui ta on ka tulumaksukohustuslane. Seega on meetmed, mille kontrollimise menetlust 3F komisjonilt soovib, kasulikud ainult maksukohustuslastest meresõitjatele.

111. Ühenduse 1997. aasta suunistes on „EÜ meresõitjad" konkreetselt määratletud kui sellised, kes on ühes EÜ liikmesriigis maksukohustuslased. Sellepärast on vaidlusalustest meetmetest kasu saavate meresõitjate rühm – nagu komisjon on õigesti märkinud – seesama meresõitjate rühm, kelle kaitsmine on ühenduse suuniste eesmärk.

112. Sellest tulenevalt ei saa kõnealune abimeede ebasoodsalt mõjutada 3F-i meresõitjatest liikmete konkurentsipositsiooni võrreldes nende meresõitjate omaga, kes ei ole EÜ meresõitjad EÜ suuniste tähenduses.

113. Seega – ehkki ma pean apellatsioonkaebuse esimest ja kolmandat väidet põhjendatuks – peaks Euroopa Kohus siiski jätma hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata.

Kohtukulud

114. Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.

115. Komisjon on nõudnud kohtukulude hüvitamist. Kuna ma olen asunud seisukohale, et apellandi kaebus tuleks rahuldamata jätta, tuleks see nõue rahuldada.

Ettepanek

116. Sellepärast teen Euroopa Kohtule ettepaneku:

– tühistada vaidlustatud määrus;

– jätta hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata;

– mõista kohtukulud välja 3F-ilt.